SPK Cezası ve Davacının Ölümü

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Danıştay 13. Daire	24.09.2024	Bozma

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2021/1028	2024/3483	SPKn 103, İYUK 26, AY 38, TCK 20, TMK 599

ÖZET

Halka açık şirketin yönetim kurulu üyesine SPK kararına aykırılık nedeniyle 338.088 TL ceza verildi; dava reddedildi. Davacı temyizde öldü, ceza ödenmemişti. Danıştay idari para cezasının terekeye geçmediğini, davanın yalnız öleni ilgilendirdiğini belirterek İYUK 26/2 için bozdu.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/spk-cezasinda-davacinin-olumu-dilekce-iptali-danistay-2024-3483/

Karar metni

Adalet Bakanlığı Bedesten sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

Danıştay 13. Daire Başkanlığı 2021/1028 E. , 2024/3483 K.

"İçtihat Metni"

T.C.

DANIŞTAY

ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No:2021/1028

Karar No:2024/3483

TEMYİZ EDEN (DAVACI) : ...

VEKİLİ : Av. ...

KARŞI TARAF (DAVALI) : ... Kurulu

VEKİLİ : Av. ...

İSTEMİN KONUSU: ... Bölge İdare Mahkemesi .... İdari Dava Dairesi'nin... tarih ve E:..., K:... sayılı kararının temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

YARGILAMA SÜRECİ :

Dava konusu istem: Sermaye Piyasası Kurulu'nun (Kurul) ... tarih ve ... sayılı kararının (A) ve (H) kısmına aykırı davrandığından bahisle 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 103. maddesi uyarınca davacıya 338.088,00-TL idarî para cezası verilmesine ilişkin kısmı yönünden... tarih ve ... sayılı Kurul kararının iptali istenilmiştir.

İlk Derece Mahkemesi kararının özeti: .... İdare Mahkemesi'nce verilen ...tarih ve E:..., K:... sayılı kararda; davacının, Kurul'un ... tarih ve ...sayılı kararına aykırı hareket edilmesinde yönetim kurulu üyesi olmasından kaynaklanan sorumluluğunun bulunduğu anlaşıldığından, davacıya 338.088,00-TL idarî para cezası verilmesine ilişkin dava konusu Kurul kararında hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmış ve davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesi kararının özeti: ... Bölge İdare Mahkemesi.... İdari Dava Dairesi'nce; istinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davacı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 45. maddesinin 3. fıkrası uyarınca istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

TEMYİZ EDENİN İDDİALARI: Davacı tarafından, dava konusu idari işlem ile temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararının hukuka aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

KARŞI TARAFIN SAVUNMASI: Davalı idare tarafından, temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararının hukuka uygun olduğu belirtilerek istemin reddi gerektiği savunulmuştur.

DANIŞTAY TETKİK HÂKİMİ ...'IN DÜŞÜNCESİ: Temyiz isteminin kabulü ile Bölge İdare Mahkemesi kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesi'nce, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

İNCELEME VE GEREKÇE:
MADDİ OLAY :

Kurul'un ... tarih ve ... sayılı kararının (A) ve (H) kısmında halka açık şirket olan Kervansaray'ın bağlı ortaklıklarının zarara uğratılması nedeniyle bu zararın tazmini amacıyla şirketin yönetim kuruluna bazı yükümlülükler yüklenmiş, ancak bu yükümlülüklerin anılan şirketin yönetim kurulu üyelerince yerine getirilemediğinden bahisle 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 103. maddesi uyarınca davacıya 338.088,00-TL idarî para cezası verilmiştir.

Bunun üzerine, bakılan dava açılmıştır.

İLGİLİ MEVZUAT:

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 38. maddesinin 7. fıkrasında, "Ceza sorumluluğu şahsidir." kuralına yer verilmiş; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 20. maddesinin 1. fıkrasında, "Ceza

sorumluluğu şahsidir. Kimse başkasının fiilinden dolayı sorumlu tutulamaz." kuralı yer almıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında, "1. Dava esnasında ölüm veya herhangi bir sebeple tarafların kişilik veya niteliğinde değişiklik olursa, davayı takip hakkı kendisine geçenin başvurmasına kadar; gerçek kişilerden olan tarafın ölümü halinde, idarenin mirasçılar aleyhine takibi yenilemesine kadar dosyanın işlemden kaldırılmasına ilgili mahkemece karar verilir. Dört ay içinde yenileme dilekçesi verilmemiş ise, varsa yürütmenin durdurulması kararı kendiliğinden hükümsüz kalır.

2. Yalnız öleni ilgilendiren davalara ait dilekçeler iptal edilir." kuralına yer verilmiştir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 599. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında, "Mirasçılar, mirasbırakanın ölümü ile mirası bir bütün olarak, kanun gereğince kazanırlar.

Kanun'da öngörülen ayrık durumlar saklı kalmak üzere mirasçılar, mirasbırakanın aynî haklarını, alacaklarını, diğer malvarlığı haklarını, taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetliklerini doğrudan doğruya kazanırlar ve mirasbırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olurlar." kuralı yer almıştır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

2577 sayılı Kanun'un 26. maddesi uyarınca dava sırasında tarafların kişilik veya niteliğinde değişiklik olması hâlinde izlenecek usule ilişkin düzenleme yapılmıştır. Ancak, tarafların kişilik veya niteliğinde olabilecek değişikliğin kanun yolu safhasında da gerçekleşebileceği dikkate alındığında, anılan kuralın bu safhayı da kapsar biçimde anlaşılması gerekmektedir. Buna göre, dava sırasında davacının, kanun yolu başvurusu sırasında ise kanun yolu başvurusunda bulunan tarafın, ölüm, tüzel kişiliğin ortadan kalkması gibi nedenlerle kişilik; vesayet altına alınma, tasfiye sürecine girme gibi medeni hakları kullanma ehliyetini sonlandıran ya da kısıtlayan nedenlerle nitelik değişikliğine uğraması hâlinde, davayı veya kanun yolu başvurusunu takip hakkı kendisine geçenin başvurusuna kadar ilgili mahkemece dosyanın işlemden kaldırılmasına; yalnız öleni ilgilendiren davalara ait dilekçelerin ise iptaline karar verilecektir.

Aynı maddede, dava esnasında gerçek kişilerden olan tarafın ölümü hâlinde, idarenin mirasçılar aleyhine takibi yenilemesine kadar dosyanın işlemden kaldırılmasına ilgili mahkemece karar verileceği de belirtilerek, gerçek kişilerin idari yargıda davalı konumunda bulunabilecekleri istisnai hâllerde (idari sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklarda) gerçekleşebilecek ölüm olayının dava takibi bakımından doğuracağı sonuca ilişkin düzenleme yapılmıştır. Ancak, gerçek kişilerden olan tarafın ölümünün (tarafların kişilik veya niteliğinde olabilecek değişikliğe benzer şekilde) kanun yolu safhasında da gerçekleşebileceği dikkate alındığında, anılan kuralın bu safhayı da kapsar biçimde anlaşılması gerekmektedir.

Tam yargı davalarında davacının vefatı hâlinde davayı takip hakkı kendisine geçen mirasçılar davayı takip iradesini ortaya koyana kadar dosyanın işlemden kaldırılmasına karar verilir. İptal davaları yönünden ise bir ayrım yapmak gerekir. İptali istenen işlemin sonuçları terekeye intikal etmiş veya ileride intikal edecek durumda ise mirasçıların takip hakkı doğar. Çünkü böyle bir dava sonunda verilecek karar terekenin aktif veya pasifini etkileyeceğinden, mirasçıların bunu takip etmekte çıkarları olduğu açıktır. Buna karşılık iptali istenen işlemin doğurduğu veya doğuracağı

sonuçlar davacının ölümüyle birlikte ortadan kalkıyorsa, başka bir anlatımla iptal davasının sonucu terekeyi ve mirasçıların hukukunu ilgilendirmiyorsa takip hakkından söz etmek de mümkün olmaz. Böyle bir durumda dosyanın işlemden kaldırılmasına değil dava dilekçesinin iptaline karar verilmesi gerekir (doktrindeki bir esere atıf).

Dosyanın incelenmesinden, davacı vekili tarafından 04/01/2021 tarihinde kayıtlara alınan dilekçeyle temyiz isteminde bulunulduğu, davacının 10/04/2021 tarihinde vefat ettiği anlaşılmaktadır.

Bu aşamada, dava konusu Kurul kararıyla verilen idari para cezasının terekeye intikal edip etmeyeceği ve dava konusu işlemin yalnız öleni ilgilendiren bir işlem olup olmadığı tartışılmalıdır.

Cezaların şahsiliğinden amaç, bir kimsenin işlemediği bir fiilden dolayı cezalandırılmamasıdır. Diğer bir anlatımla bir kimsenin yalnızca kendi eyleminden sorumlu olmasıdır. Bu ilkeye göre fail ya da şerik olmayan kişilerin bir suç sebebiyle cezalandırılmaları mümkün değildir. Anayasa'nın 38. maddesinde idari suç ve cezalar ile adli suç ve cezalar arasında bir ayrım yapılmadığından her ikisi de bu maddede öngörülen ilkelere tâbidir. (Anayasa Mahkemesi, E:2019/1, K:2019/14, K.T.:14/03/2019, § 14)

4721 sayılı Kanun'un 599. maddesi uyarınca, mirasbırakının ölümüyle birlikte mirasçılar, mirasbırakanın aynî haklarını, alacaklarını, diğer malvarlığı haklarını, taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetlikleriyle birlikte mirasbırakanın borçlarını da toplu bir şekilde iktisap eder. Mirasçılar, mirasbırakanın borçlarından mirasla kendilerine intikal eden malvarlığıyla değil tüm malvarlıklarıyla sorumlu olur. İdari para cezalarının terekeye intikal etmesi, mirasbırakanın fiili nedeniyle mirasçıların cezalandırılmasına yol açacak ve cezaların şahsiliği ilkesine aykırı olacaktır. Bu nedenle, idari para cezaları terekeye intikal etmez.

Bununla birlikte, idari para cezasının mirasbırakanın sağlığında tahsil edilmiş olması hâlinde, idari para cezasının hukuka aykırı olduğu iddiasıyla mirasçıların davayı takip etmelerinde hukukî menfaatlerinin olduğu kabul edilmelidir.

Uyuşmazlık konusu idari para cezasının ödenip ödenmediğinin Dairemizin 10/06/2024 tarihli ara kararı ile sorulması üzerine, davalı idare tarafından ilgili idari para cezasının ödenmediği hususunun beyan edildiği görülmüştür. Bu nedenle, dava konusu idari para cezası sadece öleni ilgilendirmektedir.

Bu itibarla, suç ve cezaların şahsiliği ilkesi uyarınca tahsili davacının şahsından mümkün olan idari para cezasının iptali istemiyle açılan davada, iptali istenilen işlemin doğurabileceği sonuçların davacının ölümüyle birlikte ortadan kalktığı ve dava konusu işlemin sonuçlarının terekeye intikal edecek durumda olmadığı anlaşıldığından, davanın yalnızca öleni ilgilendirdiği açık olup, 2577 sayılı Kanun'un 26. maddesinin ikinci fıkrası kapsamında değerlendirme yapılmak suretiyle bir karar verilmek üzere temyize konu kararın bozulması gerekmektedir.

KARAR SONUCU :
Açıklanan nedenlerle;

1. Temyiz isteminin kabulüne;

2. Davanın yukarıda özetlenen gerekçeyle reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu ... Bölge İdare Mahkemesi .... İdari Dava Dairesi'nin ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararının 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesi uyarınca BOZULMASINA,

3. Yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesi'ne gönderilmesine, 24/09/2024 tarihinde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.